

המכללה האקדמית נתניה בית הספר למשפטים

שאלון בחינה במשפט עברי תש"ע, מועד א

המרצה: ד"ר יוסי גרין

משך הבחינה: שלוש שעות. לא תינתן תוספת זמן.

יש לענות על כל השאלות.

יש להסתמך על המקורות ולצייןם. טיעונים ללא מראה מקומות או לא צויינו (לדוגמא, בבלי, כתובות ל"ג, ב; רמב"ם, נדרים ג, ה וכיו"ב) - כאילו לא נכתבו.

כל התשובות עד חמישה עמודים.

מותר שימוש בכל חומר עזר.

יש לכתוב בכתב ברור. תשובה בכתב שאינו ניתן לקריאה תיפסל.

שאלה ראשונה (40 נקודות):

עידו, קצין בכיר, הצטרף בניגוד להוראות לפעולה בעומק שטח האויב. הפעולה הסתבכה והכח נכנס לשדה מוקשים לא מסומן. עידו נפצע קשה ושני חיילים מהצוות נהרגו. השלושה האחרים נערכו להגנה עצמית מוקפים בחיילי האויב. אודי, מפקד כח החילוץ מתחבט אם להיכנס ולחלץ את חיילי הצוות ולהסתכן בקרב העלול להסתיים בהרוגים רבים או להניח לעידו וחבריו ליפול בשבי. הוא מתייעץ עם הפיקוד שמורה לו לסגת. אודי מחליט בניגוד להוראות לחלץ את הצוות. הוא מסתבך בקרב ולאחר שחמישה מאנשיו נהרגו הוא מורה לאחרים להתפנות.

א. הורי אחד ההרוגים, סגן יואב, סבורים כי אסור היה לאודי לחלץ את הצוות, אלא להורות להם להסגיר את עצמם. אודי סבר אחרת. מה עמדת הדין העברי (12 נקודות)?

ב. הנח/הניחי כי הצוות של עידו נפל בשבי. החיילים הופרדו זה מזה. ניתן לחלץ בפעולה נועזת את עידו, אך לא את חבריו ולא את הגופות. אודי מתחבט. הפיקוד מורה לחלץ. אודי מסרב. אילו טענות הגנה עומדות לאודי (10 נקודות)?

ג. הנח/הניחי כי עידו חולץ מהשבי והועבר ישר לבית החולים. הוכנס לחדר ניתוח, אך לא התעורר. כעבור חודש משלא נצפה שיפור במצבו מבקשים הוריו לנתקו ממכשירי ההנשמה. רעייתו מתנגדת. הרופא המטפל מבקש לברר מה מורה הדין העברי: להיעתר לבקשת ההורים, הרעיה או לנהוג לפי מצפונו הרפואי (7 נקודות)?

ד. הנח/הניחי כי עידו נפטר על שולחן הניתוחים. ועדה של משרד הבריאות קבעה כי המוות אירע בשל סיבוך נדיר ולא בשל רשלנות הרופאים. הוריו אינם מקבלים את הקביעה ומגישים תביעה כתלויים. בית הדין קיבל את מסקנות הועדה של משרד הבריאות. ההורים מערערים. בנימוקי הערעור הם כותבים כי פסק הדין שגוי כיון שבית הדין פסק בניגוד לדעת רב אחאי גאון והרא"ש. מה סיכויי הערעור (11 נקודות)?

שאלה שניה (52 נקודות):

עידו, בנם בן התשע של אחי ואפרת, נזקק להשתלת מח עצם. בסריקה של עשרות אלפי אנשים לא נמצא תורם. לפיכך הציעו הרופאים לאפרת להרות על מנת ללדת אח מציל. הרופא מבהיר לה במסגרת חובת הגילוי כי יש בדיקה גנטית המאפשרת לבדוק אם העובר מתאים להיות תורם לכשיוולד. ההסתברות כי יתאים נעה סביב כ- 25%. היות ואפרת התחתנה בגיל מבוגר והיא נמצאת בסוף תקופת הפוריות, אם העובר לא יתאים להיות תורם, יהיה עליה להפילו אף אם אין בו פגם ולנסות להרות שוב עד שתהרה עובר שיתאים.

א. אפרת חוזרת בתשובה ולכן מתלבטת אם מותר על פי ההלכה להפיל עובר שלא יתאים להיות תורם. אודי תומך בהפלה. מה תיעצית/תיעץ לאפרת (20 נקודות).

ב. לחילופין מציע לה הרופא לבחור בדרך של הפריה חוץ גופית, אולם מזהיר אותה שהטיפול להשריית ביציות עלול במקרים נדירים לסכן את חייה. מה הבעיה ההלכתית והאם מתירה ההלכה ליצור את ההריון בדרך זו (9 נקודות)?

ג. הנח/הניחי כי אביה של אפרת חלה בפרקינסון. אפרת שמעה כי יש אפשרות לעכב את התפתחות המחלה על ידי השתלת רקמת עובר שהופל (הפלה יזומה) בין השבוע השמיני לשבוע השתים עשרה להריון. אפרת אינה יכולה לראות בסבלו של אביה. לפיכך היא מחליטה להרות במטרה מוצהרת להפיל את העובר. בעלה מבקש לפנות לבית הדין הרבני בבקשה ליתן צו מניעה כנגד הרופא שיימנע מביצוע ההפלה. כפשרה הם מסכימים שבשל גילה המתקדם אפרת תעבור בדיקת מי שפיר ועל סמך תוצאותיה תתקבל ההחלטה. מה דעתך על הפשרה (15 נקודות)?
לתשומת לבכם: מחלת פרקינסון היא מחלה ניוונית של המוח, חשוכת מרפא, אך אינה מסכנת חיים.

ד. הנח/הניחי כי לאחר שאביה של אפרת שמע שהרתה כדי להצילו הודיע שלא יסכים להשתלה ועליה לשמר את ההריון. אפרת משתכנעת. דא עקא, הרופא המטפל סבר שהמשך ההריון יסכן את חייה כיון שהיא חולה במחלה נדירה (לחץ דם ריאתי). כרגע לחץ הדם מאוזן, אך אין ערובה שניתן יהיה להשתלט עליו אם יופר האיזון ואז גם הפסקת ההריון עלולה להסתיים במוות. לכן מציע הרופא להפסיק מייד את ההריון. אפרת מסרבת. עניינה מובא לוועדת האתיקה של בית החולים על פי הוראות חוק זכויות החולה. יו"ר הוועדה מבקש חוות דעתך על עמדת הדין העברי בטרם תחליט הוועדה כיצד לנהוג (8 נקודות).

שאלות בקיאות (8 נקודות)

הערה: תשובה שתעלה על שורה או שתיים בהתאמה תיפסל

1. מתי יהא דין "דין אמת לאמיתו" (שורה אחת – נקודה אחת)?
2. מדוע חרבה ירושלים (שורה אחת – נקודה אחת)?
3. מה משמעות המושג "טועה בדבר משנה" ותוצאותיו (שתי שורות – שתי נקודות)?
4. מדוע כעס רבי אליעזר בן הורקנוס (שורה אחת – נקודה אחת)?
5. מה נלמד מהדיוק של רבי יוסף קארו "כל דין שדן דיני ממונות" (שורה אחת – נקודה אחת)?
6. אם נפסקה הלכה כבית הלל על פי בת קול מדוע לא נפסקה ההלכה כרבי אליעזר בן הורקנוס (שתי שורות – שתי נקודות)?

ב ה צ ל ח ה

